

TEHNOLOGIA DIDACTICĂ – FACTOR AL EFICIENTIZĂRII PROCESULUI DE PREDARE-ÎNVĂȚARE

Silvia NUȚA, Olga CIOBANU

Catedra Limba Franceză

Différents qualificatifs ont été utilisés pour définir la technologie d'apprentissage et parmi ceux-ci, on retrouve: une technique d'apprentissage, une démarche consciente, un plan d'action en vue de résoudre un problème, une habileté dont on prend conscience.

Aujourd'hui, on constate que les technologies didactiques sont des démarches conscientes mises en œuvre par l'apprenant pour faciliter l'acquisition, l'entreposage et la récupération ou la reconstruction de l'information.

Educația trebuie să anticipeze nivelul de dezvoltare a societății. Educația anticipativă presupune formarea capacităților decizionale de responsabilitate socială, de previziune a activității în diverse condiții de viață, de analiză a acțiunilor, a faptelor proprii, precum și formarea unui comportament flexibil, adaptabil la noile condiții social-economice [1, p.112].

Schimbările presupun și reformarea radicală a sistemului educațional. Concomitent, în politica reformei educaționale, renovarea curriculumului ocupă o poziție prioritară.

Se preconizează un model de învățământ universitar formativ mobil și flexibil, cu disponibilități multiple de modificare și reglare funcțională, de adaptare la mutațiile continue ale realității. Un astfel de model va impune un ansamblu nou și flexibil de obiective care vizează formarea cunoștințelor fundamentale, a competențelor profesionale. Universitatea va trebui să ofere modele de gândire și acțiune, tehnici de muncă intelectuală și de inserție socială, modele de adaptare, capacități comunicative, inclusiv într-o limbă străină.

Din dorința de a se asigura atât la nivelul discursului teoretic, cât mai ales la nivelul praxisului educațional, o reală și o semnificativă deplasare de accent de pe dimensiunea informativă pe cea formativă a procesului de învățământ, noua viziune curriculară nu mai centrează acțiunea educațională pe conținuturi, ci pe formarea de competențe educaționale complexe și variate. Nu este vorba numai de competențe intelectuale/cognitive, ci și de competențe psihomotorii și afectiv-atitudinale, toate aceste categorii asigurând caracterul funcțional al cunoștințelor și achizițiilor studenților, care vor putea fi aplicate în contexte situaționale noi.

Vectorii principali, în desfășurarea procesului didactic, vor fi considerate metodele, procedeele și strategiile didactice operaționale acțional euristice și mijloacele auxiliare în vederea formării personalității studenților în conformitate cu idealul educațional.

Aplicarea diversificativă a metodelor de învățare, de evaluare a rezultatelor, facilitează trecerea de la o activitate la alta, de la un nivel cognitiv la altul, de la concret la abstract și invers, dinamizează în ansamblu gândirea viitorului specialist. Activitățile creative, învățarea independentă, individuală vor oferi studenților stimularea afirmării și dezvoltarea inițiativei și inovației, a fanteziei și inteligenței creatoare, îi vor pregăti pentru cerințele ce evoluează rapid, deosebit de schimbătoare ale epocii moderne, pentru adaptarea lor activă și creatoare la transformările funcțiilor socioprofesionale.

Promotorii „noilor idei” preconizează restructurări substanțiale în desfășurarea procesului didactic, având drept cerințe fundamentale următoarele elemente:

- a) activitatea practică – sursă principală de cunoaștere a studentului;
- b) la baza procesului instructiv – satisfacerea trebuințelor de cunoaștere ale studentului;
- c) conținutul și metodele de lucru trebuie să fie determinate de interesul studentului;
- d) profesorul este organizatorul activității studentului.

Analizând aceste cerințe, putem concluda că la baza lor stă aceeași idee – activismul studentului. Principalul instrument în valorificarea tendinței spre activitate și efort propriu a studentului sunt metodele active.

Este evident că învățământul de mâine va fi cel centrat pe elev, bazat pe participarea activă a acestuia. Trecerea de la învățământul actual, centrat pe profesor, la învățământul centrat pe elev, va duce la formarea unor tineri autonomi, responsabili, creativi, capabili de a-și exprima punctul de vedere și de a evolua rapid în viitor.

Punerea în circuit a conceptului de tehnologie didactică este legată de Consiliul Național American pentru Tehnologia Educațională. Evoluția noțiunii „tehnologii pedagogice” de la „tehnologii în învățământ” (technology in education) la „tehnologia învățământului” (educațională) (technology of education) acoperă un evantai larg (tehnologii pedagogice, tehnologii didactice, tehnologii educaționale) și corespunde întregii game a conținutului și formelor de activitate cu care se confruntă educatorul în procesul de instruire și educație [2, p.84].

Analiza retrospectivă a evoluției acestui concept permite să constatăm existența unei diversități mari de definiții a noțiunii de **tehnologie pedagogică**. Însă în cadrul acestei diversități se evidențiază clar două abordări esențiale:

- Definiții care abordează tehnologia pedagogică în calitate de mod sistematic de proiectare, realizare și evaluare a procesului de predare-învățare pe baza obiectivelor stabilite prin cercetare științifică [3, p.126].
- Definiții care abordează tehnologia pedagogică din punctul de vedere al aplicării mijloacelor tehnice și al instruirii programate (S.D.F in, M. Clarc).

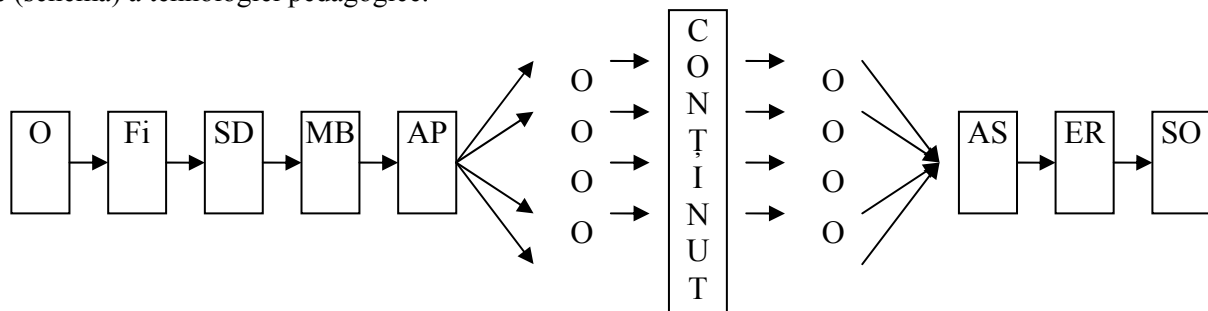
Noțiunea de „tehnologie didactică” a constituit obiectul cercetărilor științifice atât al unor autori din țările europene, cât și din Republica Moldova. O contribuție deosebită la dezvoltarea conceptului de „tehnologie didactică” au adus: K.Devies, M.Walman, S.Spolding, R.Kifer, M.Meier (SUA, Anglia, Germania), Șt.Bărsănescu, J.Cerghit (România), M.Mahmutov, J.Marincova, V.Bespenco (Rusia), V.Mândăcanu, D.Patrașcu, Vl.Guțu (Republica Moldova).

M.Walman relevă că tehnologia didactică este un complex de obiecte, procedee, metode utilizate pentru ridicarea eficienței procesului educațional [3, p.122]

De altă părere este F.Ianușchevici care caracterizează tehnologia pedagogică ca fiind un sistem de indicații (sugestii, privind pregătirea specialistului de profil; necesară într-o unitate de timp și la un nivel calitativ).

J.Marincova interpretează tehnologia didactică prin prisma conținutului educațional, a formelor, metodelor, proceselor, mijloacelor și a condițiilor de instruire, relațiilor profesor-student, procesului educațional, rezultatului final, exprimat calitativ, cantitativ și valoric.

M.Mahmutov definește tehnologia ca un algoritm al învățării, ca o paradigmă educațională care asigură atingerea obiectivelor preconizate. Numai existența unui algoritm de activitate a profesorului și a studentului permite să vorbim despre tehnologizarea procesului educațional. M.Mahmutov propune astfel de algoritm o linie (schemă) a tehnologiei pedagogice.

O – obiective; Fi – forme de instruire; SD – strategii didactice; MB – metode binare; AP – activitatea profesorului; Pp – procedee de predare; Pi – procedee de învățare; AS – activitatea studentului; ER - evaluarea rezultatelor și realizarea feedbackului; SO – schimbarea obiectivelor [4, p.107].

S.Spolding abordează problema dintr-o perspectivă mai largă: „Tehnologia pedagogică include întregul proces de elaborare a obiectivelor, renovare permanentă a planurilor și programelor, testarea strategiilor alternative și a materialelor didactice, evaluarea sistemelor de învățământ în ansamblu [3, p.129].

Analiza concepțiilor privind tehnologiile didactice de pe pozițiile teoriei instruirii permite să stabilim caracterul lor operațional. J.de Landsheere, în acest context, definește noțiunea de „tehnologie didactică” ca „ansamblul cunoștințelor practice orientate spre organizarea, evaluarea și funcționarea unității de învățământ la nivel de sistem” [5, p.139].

Aspectul operațional al tehnologiilor didactice este indicat și în următoarele definiții: „Tehnologia didactică este tehnica de realizare a procesului educațional” [5, p.25]; „Tehnologia didactică reprezintă ansamblul prevederilor, procedeele și modalităților de instruire” [3, p.101]. „Tehnologia didactică este partea componentă a sistemului pedagogic” [2, p.33].

O combinare a celor două abordări esențiale o găsim în definiția elaborată de M.Matei: „Ansamblul cunoștințelor teoretice despre învățământ și educație, despre psihologia învățării și despre metodele, procedeele și strategiile operaționale și mijloacele auxiliare folosite în vederea formării personalității studenților în conformitate cu idealul contemporan”.

Deoarece aspectul tehnologic (tehnic) al pedagogiei contemporane mulți pedagogi îl explică prin tendința de a folosi tehnica modernă, un deosebit interes prezintă definiția lansată de F.Ianușchevici care consideră că „Tehnologia pedagogică este o desemnare științific-argumentată a procesului de învățământ, bazată pe o largă utilizare a mijloacelor tehnice de instruire a materialului didactic, a metodelor și tehnicilor didactice” [5, p.28].

Pedagogia ca știință și artă are un important aspect aplicativ. În acest sens, pedagogii sunt interesați de corelația dintre tehnică și creativitate în activitatea pedagogică. Fluxul folosirii rapide în învățământ a mijloacelor tehnice audio-vizuale a început în perioada anilor '50, aplicând pe larg magnetofonul, retroproiectorul, diapozitivele, filmul.

În anii '60 tehnologia este dominată de teoria și practica instruirii programate. În acești ani specialiștii învățământului programat și audio-vizual găsesc un limbaj comun în planul tehnologiilor pedagogice.

În anii '70 începe o nouă perioadă a tehnologizării învățământului prin folosirea computerelor.

Treptat tehnologiile în învățământ încep să includă în afară de mijloacele tehnice și alte aspecte „invizibile” intangibile, adică și alte mijloace suplimentare. Din ele fac parte psihologia comunicării, creativității, sociologia, etica, folosite astfel pentru a alcătui metoda însușirii optime a cunoștințelor sau a determina modele de activități ale diferitelor sisteme de instruire.

Includerea în tehnologiile de învățământ și a altor aspecte psihologice, pedagogice, sociologice a dus la înțelegerea mai completă a noțiunii de „tehnologii didactice”.

Însăși natura firească a tehnologiilor a devenit mai înțeleasă, mai clară pentru procesul instructiv-educativ și ca mijloc de instruire și ca sistem de activizare în planificarea, realizarea, evaluarea rezultatelor comunicării, precum și asigurării, atingerii scopului în instruire și educație. Adică, tehnologia didactică este îmbinarea resurselor umane și celor materiale pentru obținerea unei instruirii eficiente.

În pedagogie este important nu numai rezultatul, dar și căile, mijloacele care asigură un scop propus. Astfel, folosind tehnologii pedagogice, ne vom include în astfel de activități care vor fi legate de planificarea și evaluarea procesului, de motivație, de comunicare, de creativitate și dezvoltare, spre a atinge scopul pe care și l-a propus respectivul segment educațional.

Analiza profundă a tuturor indicilor ce caracterizează tehnologia didactică (pedagogică) efectuată în cercetările specialiștilor cu renume – M.Klarin, F.Ianușchevici – a demonstrat că un indice din cei mai importanți este asigurarea rezultatului conform scopului propus. Excluderea acestui indice din ansamblul celorlalte componente ale tehnologiei (conținutul, metodele, principiile instruirii, procesul comunicativ, evaluarea etc.) nu ne permite să înțelegem esența internă a tehnologiei pedagogice.

Cu alte cuvinte, tehnologiile stabilesc relațiile dintre toate subdomeniile curriculare. Vorbind despre tehnologii în context curricular, trebuie să acceptăm existența unui conglomerat interdisciplinar care asigură interacțiunea tuturor componentelor în scopul asigurării succesului, adică a atingerii scopului pe o cale optimă.

Referințe:

1. Neașcu I. Educație și acțiune. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
2. Mândăcanu V. Tehnologii educaționale moderne. Vol. IV. - Chișinău, 1996.
3. Curriculum de bază. - Cimișlia: Editura TIPCIM, 1997.
4. Логинова В.Г. О лингвистическом потенциале аудиовизуальных источников информации. - Москва, 1989.
5. Mândăcanu V. Tehnologii educaționale moderne. Vol. III. - Chișinău, 1994.

Prezentat la 25.04.2007